

“СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ”

МАТЕРІАЛИ

І МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(5-6 жовтня 2023 р.)

Запоріжжя – Мелітополь – Київ

Міністерство освіти і науки України
Національна академія педагогічних наук України
ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»
Департамент освіти і науки Запорізької обласної державної адміністрації
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
Науково-дослідний інститут приватного права і підприємництва імені
академіка Ф. Г. Бурчака Національної академії правових наук України
Лодзинський Університет (м. Лодзь, Польща)
Шуменський університет «Єпископ Костянтин Преславський»
(м. Шумен, Болгарія)
Eötvös Loránd Університет (м. Будапешт, Угорщина)
Бєльцький державний університет імені Алеку Руссо (м. Бєльці, Молдова)
Університет Західної Флориди (м. Пенсакола, США)
Сучавський університет імені Штефана чел Маре (м. Сучава, Румунія)
Європейський університет (м. Тбілісі, Грузія)
Ардаханський університет (м. Ардахан, Туреччина)
Сумський державний педагогічний університет імені А.С. Макаренка
Національний авіаційний університет
ГО «Прогресильні»
Громадська спілка «Освіторія»
Студія онлайн-освіти EdEra

05-06 жовтня 2023 р.
І МІЖНАРОДНА НАУКОВО-ПРАКТИЧНА КОНФЕРЕНЦІЯ
«СУЧАСНА ВИЩА ОСВІТА: ДОСЯГНЕННЯ, ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ В УМОВАХ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ»,
присвячена 100-річчю МДПУ імені Богдана Хмельницького

October 05-06, 2023
THE 1ST INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL CONFERENCE
"MODERN HIGHER EDUCATION: ACHIEVEMENTS, CHALLENGES AHD PROSPECTS OF DEVELOPMENT IN CONDITIONS OF UNCERTAINTY", dedicated to the 100th anniversary of Bogdan Khmelnitsky Melitopol State Pedagogical University

Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 2023

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)

Рекомендовано до друку Вченою радою Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (протокол № 3 від 31.10.2023 р.)

Редакційна колегія:

Фалько Н. М. – кандидат психологічних наук, доцент;

Коноваленко Т. В. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Глебова Н.І. – доктор соціологічних наук, професор;

Полякова Л.І. – кандидат історичних наук, доцент;

Сіроштан Т. В. – кандидат філологічних наук, доцент;

Муртазієв Е.Г. – кандидат педагогічних наук, доцент;

Подорожний С.М. – кандидат біологічних наук, доцент;

Гузь Н.В. – кандидат психологічних наук, доцент

Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності: Матеріали І Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького (Запоріжжя – Мелітополь – Київ, 05–06 жовтня 2023 р.). Запоріжжя: Видавництво МДПУ ім. Б. Хмельницького, 2023. 370 с

У збірнику оприлюднено матеріали учасників І Міжнародної науково-практичної конференції «Сучасна вища освіта: досягнення, виклики та перспективи розвитку в умовах невизначеності», присвячена 100-річчю Мелітопольського державного педагогічного університету імені Богдана Хмельницького, яка відбулася у змішаному форматі 05–06 жовтня 2023 р.

Збірник призначено для наукових працівників, студентів, аспірантів, викладачів закладів освіти різних рівнів.

У матеріалах конференції збережено орфографію та пунктуацію авторів. За достовірність та оригінальність матеріалу відповідальність покладається на авторів.

УДК 378.013.32:316.485.26(062.552)
© Авторський колектив, 2023

ЗМІСТ

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ЗА КОРДОНОМ

Максимов О., Дюжикова Ю. *Критерії оцінювання дій студента-практиканта на уроках хімії…….. 11*
Мединський С. *Акредитація програм підготовки викладачів фізичного виховання як запит суспільства на якість освіти (на прикладі США)…… 16*
Щебликіна З. *Організація процесу інноваційного управління навчальними закладами…… 20*

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ, ВИКЛИКИ І ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ ТА ВПЛИВ РІЗНИХ ЧИННИКІВ НА ЇЇ ФОРМИ ТА ЗМІСТ

Арабаджи-Тіпенко Л., Туровцева Н., Пюрко О. *Формуюча роль гарденотерапії при збереженні здоров'я нації в умовах невизначеності…… 24*
Букрєєва І., Чичановський І. *Практики соціальної солідарності та згуртованості у фокусі війни…….. 28*
Глебова Н., Семікін М. *Проблема вимушеної міграції молоді в контексті актуальних запитів українського суспільства…….. 31*
Гранкіна В. *Погляди на підготовку поліцейських у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання …….. 35*
Карасєвич С., Карасєвич М. *Фізична культура і система фізичного виховання у вищих навчальних закладах…….. 38*
Калашник Д., Гейдел А. *Вплив на формування мовної компетентності студентів на заняттях з фізичного виховання…….. 42*
Ковтун О. *Управління в системі вищої освіти, що є соціально відповідальною, в умовах війни: виклики і досягнення…….. 45*
Кожевникова А., Воровка М. Дудко Я. *Виробнича (викладацька) практика як головний компонент професійної підготовки магістрів спеціальності 011Освітні, педагогічні науки (ОПП «Педагогіка вищої школи»)…… 50*
Лепський М. *Турбулентність корпоративної культури вищої освіти в умовах невизначеності…….. 54*
Митева А., Врубел А. *Формиране на комуникативната компетентност като компонент на професионалното умение на учителя по музално изкуство…….. 59*
Намлієва Н. *Інформаційне забезпечення менеджменту фінансування вищої освіти…….. 66*
Озерський І. *Професійний стандарт на групи професій «Викладачі вищої освіти» за спеціальністю «Право»…… 68*

Осипенко С., Захарова Н. *Фандрайзинг як альтернативний інструмент фінансового забезпечення закладів вищої освіти в умовах війни…….. 71*
Проценко А. *Професійна підготовка сучасного вчителя фізичної культури…….. 74*
Проценко А., Гарбар Д. *Формування здоров'язбережувальної компетентності майбутніх учителів фізичної культури у закладах вищої освіти…….. 79*
Предместніков О. *Право регулювання академічної свободи в сучасній вищій освіті: обмеження та гарантії…….. 83*
Сидоренко А., Ковальова Ю. *Важливість підготовки фахівців у галузі вітрової енергетики в рамках спеціальності 101 "Екологія"…….. 89*
Сіциліцин Ю. *Впровадження штучного інтелекту в освітній процес університету на прикладі ChatGPT…….. 94*
Стратонов В. *Юридична освіта: проблеми та виклики…….. 98*
Христова Т., Пюрко В. *Магістральні вектори оптимізації здоров'я майбутніх учителів у контексті суспільних викликів…….. 100*
Христовой Р. *Сучасні пріоритети управління процесом у сфері фізичної культури та спорту…….. 105*

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ ВИЩОЇ ОСВІТИ ТА ЇЇ ВПЛИВ НА ПІСЛЯВОЄННЕ ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

Букша М., Мамонов М. *Цифрова трансформація професійної (професійно-технічної) освіти в умовах війни в Україні…….. 109*
Кокарєва А. *Формування цифрової компетентності майбутніх студентів інженерів в технічному університеті…….. 111*
Кудінова М. *Блог як засіб створення відкритого освітнього середовища закладу вищої освіти (на прикладі блогу діагностично-корекційної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності 053Психологія)…….. 115*
Осадча К., Осадча М. *Інструменти генеративного штучного інтелекту в комп'ютерній графіці…….. 118*
Сидорчук Р. *Аналіз поняття інформаційно-цифрової компетентності…. 123*
Suprun O. *AI tools for teaching foreign languages in higher education institutions…….. 126*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ОСВІТЯН В КОНТЕКСТІ РЕАЛІЗАЦІЇ КОНЦЕПЦІЇ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ ТА ІНШИХ РЕФОРМ

Арестенко В., Кулик І. *Застосування технології проблемного навчання в шкільному курсу хімії…….. 129*

Bodyk O. *Adapting Pedagogical Approaches: The Evolution of the English Language Teacher's Mindset in the 21st Century…….. 133*
Гейтенко В. *Педагогічні умови формування навичок здорового способу життя школярів початкових класів засобами фізичного виховання в контексті реалізації Концепції Нової української школи…… 138*
Гришко С., Зав'ялова Т., Непша О., Прохорова Л. *Формування природоохоронних знань як компоненту екологічної компетентності майбутніх учителів географії в умовах Нової української школи…… 143*
Дюжикова Т., Галиця В. *Реалізація міжпредметних зв'язків у підготовці майбутніх учителів до керівництва професійним самовизначенням школярів…….. 149*
Ісагулян А., Таблер Т., Спірінцев Д. *Організація позакласної роботи з фізики на засадах Нової української школи…….. 154*
Котова О., Кулябіна А. Фізичне виховання як складова пізнавальної активності учнів…….. 159
Олійник І., Лисенко І. *Фізична підготовка в волейболі як методична проблема…….. 162*
Подосиннікова Г. *Формування навичок критичного мислення майбутніх учителів англійської мови в умовах онлайн навчання з використанням інтерактивних цифрових інструментів…….. 166*
Сопотницька О. В., Сопотницький Р. С. *Професійна діяльність вчителя фізичної культури в новій українській школі…….. 170*
Цибульська В., Безверхня Г. *Теренкур як засіб фізичного виховання студентської молоді…….. 173*

ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ, СТВОРЕННЯ УМОВ ДЛЯ ЇЇ АДАПТИВНОСТІ

Бойко С. *Впровадження освітніх технологій шляхом проведення експериментальної діяльності в закладах освіти…… 177*
Галиця В., Ніколаєва Ю. *Проблеми реалізації принципів свідомості, активності та самостійності учнів на уроках хімії в закладах загальної серелньої освіти в умовах дистанційного навчання…….. 182*
Грудкіна Н., Колесников С., Малій Х. *До питання прикладної спрямованості та використання систем комп'ютерної математики в процесі підготовки майбутніх інженерів…….. 186*
Ілійчук Л. *Коучинг як інноваційна технологія підвищення якості професійної підготовки майбутніх фахівців початкової освіти…….. 192*
Канарова О. *Інноваційні педагогічні технології в умовах модернізації сучасної освіти…….. 195*
Круглик В. *Підходи до формування професійної компетентності майбутніх веб-розробників…….. 199*

Лемещенко-Лагода В. *Особливості використання систем Moodle при вивченні курсу іноземної мови за професійним спрямуванням в умовах дистанційного навчання…… 202*
Лютко Н. *До питання про використання технологій Hi-Tech та Hi-Hute в освіті…….. 206*
Мержева Л. *Самостійна робота з дисциплін диригентсько-хорового циклу як засіб професійної самореалізації педагога-музиканта…….. 210*
Рябець С. , Іваниця Ю. *Деякі етапи методики формування професійних інтересів учнів на уроках технологій…….. 214*
Сібрук А., Литвинська С, Добровольська Л. *Місце онлайн-комунікацій у навчальному процесі (на прикладі навчальних закладів України та Великої Британії)…….. 215*
Семиченко В. *Особливості організації навчальної діяльності студентів в умовах онлайн-навчання…… 219*
Слабинська С., Стрикозіна А. *Дистанційне навчання в умовах випробувань – актуальність сьогодення…….. 226*
Сюсюкан Ю. *Аналіз використання інформаційно-комунікаційних технологій в онлайн навчанні фізики…….. 228*
Тригуб І. *Аналіз чинників формування проєктної компетентності майбутніх інженерів-програмістів…….. 235*
Yelisieiev I. *Assessment and Instruction as an Integral Part of a Classroom Activity…… 238*

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ НЕФОРМАЛЬНОЇ ТА ІНФОРМАЛЬНОЇ ОСВІТИ

Бабко Н. *Забезпечення доступності та якості неформальної та інформальної освіти…….. 244*
Багрій Т. *Неформальна освіта як важлива складова сучасного освітнього простору…… 247*

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ОСВІТЯН ДО ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УМОВАХ ІНКЛЮЗИЧНОЇ ОСВІТИ

Леонтьєва Т. *Педагогічний супровід в інклюзивному компоненті Нової української школи…… 251*
Масюкова Є. *Проблеми інклюзивної освіти…….. 254*

ПСИХОЛОГІЧНИЙ СУПРОВІД ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Калашник Д., Хижняк М., Бровченко А. *Психологічна підтримка фахівців з фізичної культури у формуванні інтересу школярів до фізичної культури…….* *257*
Малахова О. *Професійна мотивація та рівень задоволеності життям в умовах воєнного стану…….* *266*
Переверзєва О. *Психологічний супровід підготовки концертмейстера в системі диригентсько-хорової освіти.……* *270*
Щепова Д. *Психолого-педагогічний супровід професійного становлення здобувачів ЗВО в умовах невизначеності……* *276*

СВІТОВІ ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ, ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ОСВІТИ

Осадча К., Марчук М. *Аналіз змісту курсів тематики візуального програмування в Норвезькому університеті науки і технологій……..* *281*

ЗМІЦНЕННЯ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ ЧЕРЕЗ НАВЧАННЯ ТА ВИКЛАДАННЯ

Алексєєнко А. *Формування провідних європейських цінностей в учнів старших класів на уроках англійської мови……* *285*
Арабаджи О., Арсененко І., Донець І., Донченко Л, Левада О. *Третя місія МДПУ імені Богдана Хмельницького в полікультурному просторі Мелітопольщини: виклики та перспективи……* *286*
Афанасьєва Л., Глинська Л. *З досвіду роботи кафедри соціології та філософії МДПУ імені Богдана Хмельницького щодо створення пілотних проєктів у різних соціокультурних сферах……* *290*
Біляєва А. *Зміцнення європейських цінностей через освіту……* *295*
Гончар Н. *Провідні цінності ЄС як освітній орієнтир……* *299*
Гостіщева Н., Харченко Т. *Критичне мислення як засіб формування європейських ціннісних орієнтацій у процесі навчання англійської мови……* *300*
Губко В. *Цінності європейської цивілізації в розрізі вивчення англійської мови……* *305*
Жевнерюк Т. *Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті……* *307*
Зіненко Н. *Використання інструментів автоматизованого перекладу в навчанні майбутніх перекладачів……* *309*
Зінченко А. *Використання ціннісно-орієнтованих текстів у навчанні англійської мови учнів старших класів ЗЗСО……* *311*

Іващенко О. *Фізичне виховання в закладах вищої освіти в рамках європейської інтеграції…….. 314*
Калашникова Т. *Викладання англійської мови як засіб формування ціннісних орієнтацій у студентів технічних ЗВО в умовах євроінтеграційних процесів…….. 317*
Калужська Л. *Англійська як мова вищої освіти…….. 319*
Карнауха С. *Реалізація цінностей Європейського союзу в освітньому просторі України…….. 321*
Кучерак І. *Відображення ключових європейських цінностей в англомовній інклюзивній літературі…….. 323*
Левіна Л. *Основні цінності, які прививають в системі освіти Німеччини… 325*
Лушня Д. *Цінності та принципи ЄС в освіті: педагогічний контекст…….. 327*
Маслова А., Гончарова О. *Реалізація цінностей ЄС в освітньому просторі педагогічного закладу вищої освіти…….. 330*
Маслова М. *Прийняття європейських цінностей в Україні: реалії і перспективи…….. 333*
Масюкова Є. *Упровадження базових європейських цінностей у процесі підготовки майбутніх учителів англійської мови в Україні…….. 335*
Мельнікова А. *Імплементація європейських цінностей у навчально-виховний процес НУШ…….. 337*
Множинська В. *Роль інклюзивної освіти у формуванні європейських цінностей…….. 339*
Мура М. *Суспільний запит на зміцнення спільних європейських цінностей в українській освіті…….. 345*
Nadolska Yu. *European language portfolio as one or the assessment criteria for foreign language acquisitions of higher education…….. 347*
Oboznyi V. *Evaluating the effectiveness of pedagogical approaches in European values education…….. 350*
Огнева Ю. *Підтримка загальноєвропейських цінностей як запорука розвитку української освіти…….. 353*
Пісоцький Є. *Влив іноваційних технологій і програмування на зміцнення європейський цінностей…….. 355*
Прощенкова Є. *Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання он-лайн…….. 358*
Радченко Д. *Зміцнення європейських цінностей через навчання та викладання…….. 360*
Розман І. *Навчання та викладання як процес зміцнення європейських цінностей…….. 363*
Савлук О. *Реформування системи вищої освіти в Україні – запорука успішної інтеграції в європейський освітній простір…….. 365*
Сидорова Ю. *Ціннісно-орієнтований підхід як чинник євроінтеграції Україні…….. 369*
Соколов А. *Ціннісно-мотиваційна складова розвитку моральної стійкості майбутніх офіцерів…….. 371*

Shepel M. *Future tourism professionals` sociocultural competence development at the English language tutorials…….. 374*
Хоменко Н. *Зміцнення ключових європейських цінностей під час дистанційного навчання…… 376*
Цюрупа М. *Систематизовані знання про війну та мир (полемологія) в структурі оновлення освіти України…….. 378*

13.00.07. К., 2007. 20 с.
10. Nepsha O.V., Zav'yalova T.V. Willingness of future teachers for ecological education of student youth in modern conditions. *Herald pedagogiki. Nauka i Praktyka*. 2020. № 51. P. 13–14.
11. World Heritage List. UNESCO: official site URL: http://whc.unesco.org/en/list/ (дата звернення: 14.09.2023).

Тетяна Дюжикова,
Вадим Галиця
Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

РЕАЛІЗАЦІЯ МІЖПРЕДМЕТНИХ ЗВ'ЯЗКІВ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ДО КЕРІВНИЦТВА ПРОФЕСІЙНИМ САМОВИЗНАЧЕННЯМ ШКОЛЯРІВ

Сьогодні в світі існує більше 50-ти тисяч різних професій. В старшій школі кожен учень стикається з питанням: як обрати ту професію, яка буде приносити задоволення, фінансову стабільність і буде затребуваною на ринку праці. До системи загальної освіти не входить навчання учнів дослідженню власних психофізичних особливостей, які суттєво можуть вплинути на можливість стати професіоналом у певній сфері діяльності. Як наслідок, під час вибору майбутньої професії, учні орієнтуються на моду на окремі види діяльності, а не на потреби ринку праці, про які вони майже не мають уяви.

Роль загальноосвітніх закладів у вирішенні цієї проблеми – ознайомити з основними сучасними технологіями виробництва; підготувати до активної трудової діяльності в умовах сучасного інформаційного суспільства; здійснити різнобічний розвиток індивідуальності особистості на основі виявлення її задатків і здібностей, формування інтересів і потреб; створити умови для професійного самовизначення; виробити уміння практичного і творчого застосування здобутих знань [1].

Важливу роль у майбутньому професійному визначенні старшокласників відіграють вчителі-предметники. Сучасна школа сьогодні відмовляється від викладача-інформатора, проте ж потребує педагога, який володіє і знаннями, і технологіями, спрямованими на пробудження у юнаків і дівчат інтересу до серйозного, аргументованого вибору сфери майбутньої професійної діяльності. Підготувати такого професіонала можливо за умови міжпредметної координації навчальних курсів у закладі вищої освіти та створення на цій основі системи навчально-професійної діяльності студентів, спрямованої на отримання ними

знань і практичних навичок надання допомоги старшокласникам у їхньому майбутньому професійному самовизначенні [2].

Означена проблема набуває актуальності у зв'язку з особливістю сучасного ринку праці, а саме недостатньою кількістю молодих висококваліфікованих кадрів у різних сферах професійної діяльності людини. В зв'язку з цим, особлива увага приділяється саме вчителям природничих предметів, засвоєння змісту яких і дає випускникам школи можливість обрати саме ті професії, які на сьогодні є найбільш затребуваними в економіці країни. Проте, у вищій педагогічній освіті відсутня система підготовки майбутнього вчителя хімії, біології, географії до організації керівництва професійним самовизначенням школярів під час вивчення ними даних предметів [3].

Щоб підготувати студента до такої роботи, треба починаючи з першого курсу, на кожному етапі підготовки, на кожному навчальному занятті вчити його аналізувати й оцінювати власну навчальну діяльність на науковій основі. Під час самоаналізу кожен студент має навчитись аналізувати діяльність щодо надання допомоги учням старшої школи у виборі майбутньої професії тільки в системі зв'язків навчання та виховання, цілепокладання та реалізації власної педагогічної діяльності. Це ж можливо тільки за умови, що викладання професійно-педагогічних предметів буде відбуватися на основі концептуальності, фундаментальності та цілісності [4].

Вважаємо, що в процесі підготовки майбутніх учителів до професійного самовизначення старшокласників, мають реалізовуватися міжпредметні зв'язки і не тільки через викладання природничих дисциплін, а й через зміст усіх психолого-педагогічних дисциплін, що є вкрай важливим. Тільки за таких умов можна говорити про системність формування знань і вмінь студентів для реалізації майбутньої педагогічної діяльності з надання допомоги учням у їхньому майбутньому професійному самовизначенні. Крім того, як показує наш досвід, у процесі підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності виникає необхідність змістовного обґрунтування підходів і закономірностей цієї специфічної підготовки й подальшого збагачення її змісту. Досягнення цієї мети не можливе без здійснення загальної психолого-педагогічної підготовки студентів – майбутніх учителів.

Розроблена нами система підготовки майбутніх учителів природничих спеціальностей до професійного самовизначення учнів старшої школи у вищому педагогічному навчальному закладі передбачає:

1. Поетапну професійну підготовку майбутніх учителів природничих спеціальностей означеного виду діяльності, починаючи з першого курсу їхнього навчання та реалізацію міжпредметних зв'язків психолого-педагогічних і природничих дисциплін на кожному з етапів цієї підготовки.

2. Введення додаткової інформації профорієнтаційного спрямування до змісту природничих дисциплін під час ознайомлення здобувачів з особливостями профорієнтаційної роботи.

3. Зміни в організації і проведенні педагогічної практики студентів природничих спеціальностей (можливість проходження педагогічної практики у закладах різного типу і різної форми власності).

4. Впровадження в освітній процес педагогічних закладів вищої освіти спеціального курсу «Управління професійним самовизначенням учнів старшої школи».

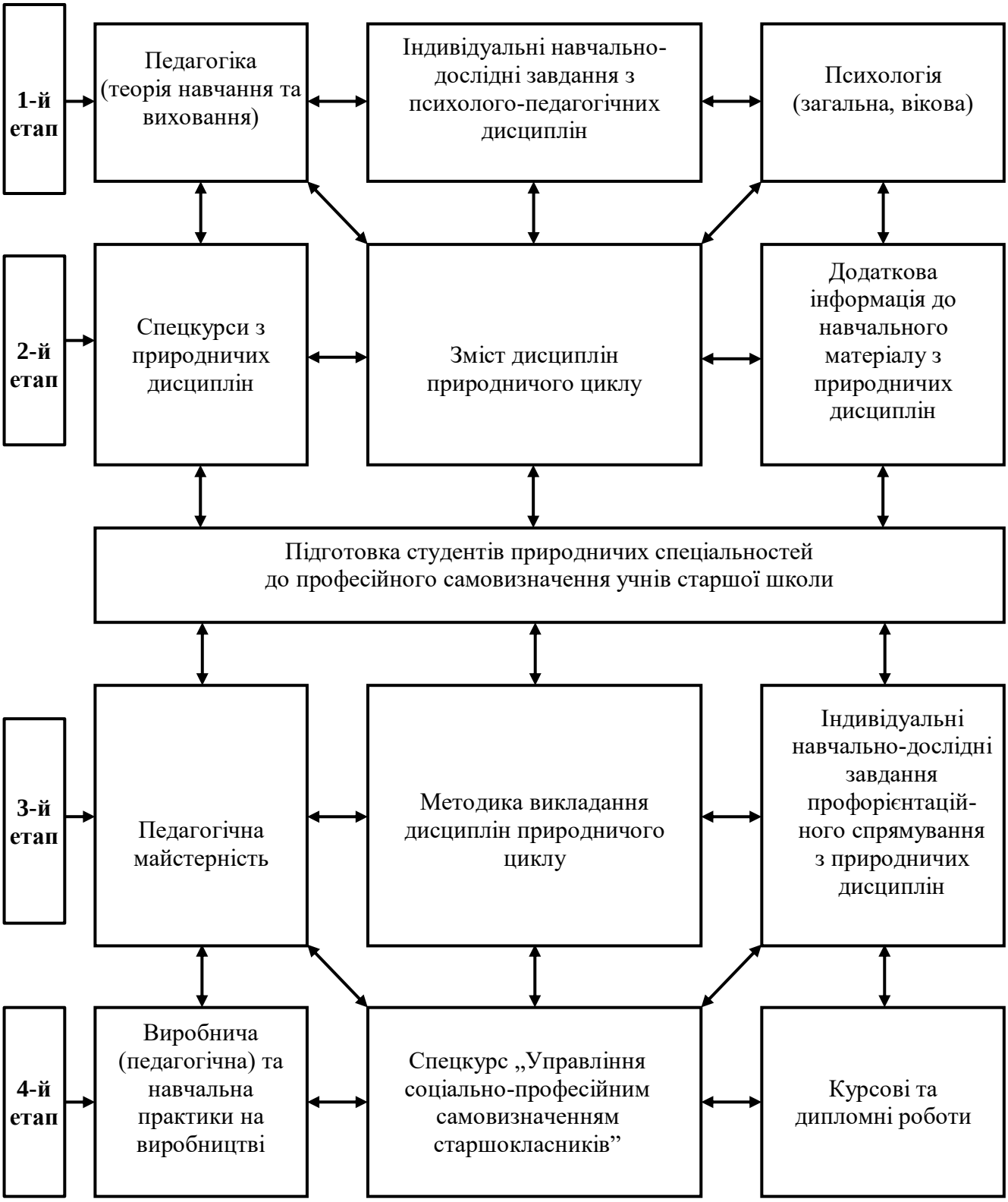
5. Захист студентами природничих спеціальностей курсових і дипломних проектів, пов'язаних із проблемою професійного самовизначення учнів старшої школи і підготовкою до цієї роботи майбутніх учителів. Взаємозв'язок змісту дисциплін природничого і психолого-педагогічного циклів у запропонованій системі професійної підготовки студентів природничих спеціальностей у педагогічних закладах вищої освіти до діяльності, пов'язаної із професійним самовизначенням учнів старшої школи представлено у схемі нижче.

Система підготовки майбутніх учителів природничих спеціальностей до професійного самовизначення старшокласників

Розглянемо етапи системи підготовки студентів до професійного самовизначення учнів старшої школи (мал.) з урахуванням мети, завдань і змісту кожного етапу.

На першому етапі студенти, вивчаючи психолого-педагогічні дисципліни, усвідомлюють за допомогою їх змісту свою роль у суспільстві, знайомляться з основами педагогічного мислення, переконуються (а деякі, на жаль, розчаровуються) у правильності власного вибору майбутньої професійної діяльності. З цією метою їм запропоновано індивідуальні навчально-дослідні завдання, виконання яких дало можливість визначити розуміння студентами означеної проблеми. Спільними цілями викладачів, на нашу думку, на цьому етапі є: навчання студентів основам професійної самодіагностики, формування вмінь ставити педагогічне завдання і визначати шляхи його розв'язання.

Другий етап – засвоєння змісту природничих дисциплін і формування вмінь його реалізації, розширення знань під час вивчення спецкурсів із цих дисциплін, формування системи міждисциплінарних знань із природничих наук ознайомлення з додатковою інформацією (а також її самостійний аналіз і узагальнення) щодо застосування отриманих знань у різних сферах професійної діяльності людини. Спільними цілями викладачів на цьому етапі є: реалізація функціонального підходу до професійного навчання студентів, формування у студентів професійно-значущих якостей учителя, професійної компетентності, компонентом якої є вміння майбутніх педагогів надавати допомогу учням у виборі професії.

На третьому етапі здійснюється реалізація міжпредметних зв’язків на рівні методик викладання природничих дисциплін і теоретичних основ педагогічної майстерності сучасного вчителя. На цьому етапі студенти виконують самостійно та (або) під керівництвом викладача індивідуальні навчально-дослідні завдання профорієнтаційного спрямування з природничих дисциплін, метою яких є аналіз і адаптація дидактичних матеріалів, які можуть бути методичним забезпеченням

майбутньої профорієнтаційної роботи класного керівника, вчителів хімії, біології, географії.

Спільними цілями викладачів на цьому етапі є: ознайомлення студентів із показниками і критеріями професійної майстерності педагога в його профорієнтаційній роботі з учнями старших класів, навчання майбутніх учителів застосуванню таких методів педагогічних досліджень, як: спостереження за учнями в реальному освітньому процесі, анкетування, інтерв'ювання з метою ознайомлення з їхніми намірами професійного визначення, формування навичок оформлення результатів цих досліджень.

Четвертий етап – застосування отриманих теоретичних знань, умінь і навичок у процесі реалізації професійної діяльності під час педагогічної та виробничої практик, ознайомлення з формами і методами підготовки учнів до професійного самовизначення, формування вмінь надавати учням допомогу при плануванні свого майбутнього життя і професійної кар'єри, підготовка і захист бакалаврами і спеціалістами курсових і дипломних робіт, пов'язаних із розв'язанням педагогічного завдання професійного самовизначення старшокласників.

Спільними цілями викладачів є: ефективне управління професійною діяльністю студентів під час проходження ними практик (педагогічної і виробничої), формування вмінь роботи з батьками учнів щодо соціально-професійного самовизначення їхніх дітей, розвиток професійно-гуманістичних мотивів надання кваліфікованої педагогічної допомоги учням у виборі професії, розвиток професійного цілепокладання майбутніх учителів у профорієнтаційній виховній роботі з учнями; створення дидактико-методичного забезпечення профорієнтаційної роботи майбутніх учителів природничих предметів.

Необхідність реалізації міжпредметного підходу в підготовці студентів до роботи з учнями у їхньому професійному самовизначенні потребує деяких змін у традиційних формах і методах викладання природничих дисциплін у закладі вищої освіти та в організації і проведенні виробничої (педагогічної) практики.

Отже, робота вчителя щодо професійного самовизначення учнів старшої школи має бути системною, а це означає, що системною має бути і відповідна підготовка студентів у закладі вищої освіти. Теоретична підготовка студентів природничих спеціальностей до надання ними педагогічної допомоги старшокласникам у виборі майбутньої професії досягається насамперед шляхом формування знань з відповідного освітнього компонента, реалізації міждисциплінарних зв'язків змісту природничих дисиплін, творчим підходом до засвоєння методик їх викладання.

ЛІТЕРАТУРА

1. Гуцан Л.А., Морін О.Л. та ін. Професійне самовизначення старшокласників в умовах освітнього округу. (2016). Посібник. Друкарня Мадрид, м. Харків, Україна. ISBN 978-617-7294-98-5

2. Бунчук О.В., Верьовкіна П. Професійне самовизначення учнів старшої школи в процесі проектної діяльності. / Актуальні питання підготовки майбутніх фахівців педагогічної освіти в умовах освітніх трансформацій: матеріали III Всеукраїнської наково-практичної конференції. – Мелітополь, 2018. – С. 18-20.

3. Dyuzhikova T., Arestenko V. Peculiarities of using problem-based learning in chemistry lesson // Current challenges of modern science // Collection of Scientific Works - Pereiaslav, 2023. – Issue 1(77) – 116 p., pp. 37-39.

4. Дюжикова Т.М., Подлєвська О.В. Підготовка майбутніх учителів природничих спеціальностей до роботи щодо професійного самовизначення учнів старшої школи / Соціально-гуманітарний вісник: зб. наук. пр. – Вип. 42. – Харків: СГ НТМ «Новий курс», 2023. – 63 с., С. 29-33

Арам Ісагулян, Тетяна Таблер, Дмитро Спірінцев
Мелітопольський державний
педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького

ОРГАНІЗАЦІЯ ПОЗАКЛАСНОЇ РОБОТИ З ФІЗИКИ НА ЗАСАДАХ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Значення фізики у шкільній освіті визначається насамперед тим, що вона була і є фундаментом природничої освіти та наукового – технічного прогресу. Предметом її дослідження є загальні закономірності природи в усій її багатогранності. Перед вчителем фізики стоїть важливе завдання: не лише повідомляти учням певну суму знань, домогтися не стільки запам'ятовування конкретних відомостей, досягти усвідомлення загальних закономірностей, виробити в учнів здатність вводити нові знання в систему раніше засвоєного, сформувати уміння пізнавальної діяльності на рівні їхнього вільного практичного застосування, а, й головне, навчити школярів застосовувати здобуті знання на практиці. А для цього потрібно викликати й посилювати власні корисні мотиви діяльності, актуалізувати пов’язані з ними потреби, урізноманітнювати види та зміни характеру навчальної діяльності учнів, позбавляти постійної дріб'язкової опіки з боку вчителя, пропонувати матеріал, для якого характерна новизна, практична спрямованість, відповідність потребам учнів. Тому у шкільну практику